

MAGYAR MOLNÁROK LAPJA

BELFÖLDI ELŐFIZETESI ÁRAK:
EGY ÉVRE: 30.— P FÉLÉVRE: 15.— P NEGYEDÉVRE: 7.50 P

Előfizetési díj vállalatok és társaságok részére
egy évre 40.— pengő, fél évre 20.— pengő.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON

FŐSZERKESZTŐ:

DR. KARÁCSON JENŐ

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

BUDAPEST, V., KATONA JÓZSEF-UTCA 14. TELEFON: 118-489

Magyar királyi postatakarékpénztári csekkszámja száma: 11.450

Kishirdetések ára: a kishirdetési rovatban állástkeresők részére egy szó egyszeri közlése 13 fillér, vastag betűkkel 20 fillér. Másoknak e díjak kétszerese

A hirdetési díjak előre fizetendőek

Nagyhirdetések ára: egy hatodszoros 35 milliméter széles millimétersor egyszeri beiktatása 26 fillér 75 milliméter széles egyszeri beiktatása 72 fillér

A hirdetések tartalmáért nem vállalunk felelősséget

Dr. Marschall Ferenc a magyar malomipar jövőjéről

Marschall Ferenc dr. titkos tanácsos, a Magyar Fővárosi Malomegyesület elnöke egyike azoknak, akik a magyar malomipar multjával és jelenével teljesen tisztában vannak. Legnagyobb mezőgazdasági iparágunk helyzetének legalaposabb és részletekig terjedő ismeretével pedig hivatott arra, hogy ezen iparág bajait feltárja. Hogy meghatározza azt az utat, amely alkalmas arra, hogy hajdán ragyogó múlt malomiparunkat visszavezesse arra a világ-gazdasági pályára, amelyre gróf Széchenyi István kezdeményezése után a magyar élelmesség és kitartó munka emelte.

Tekintettel a magyar malomipar rendkívül fontos közgazdasági szerepére, a „Közgazdasági és Közlekedési Tudósítók” munkatársa felvilágosítást kért dr. Marschall Ferenc-től, malomiparunk jövőjéről, a további lehetőségeiről és kérdésére az alábbi nyilatkozatot kapta:

A magyar malomipar volt az egyetlen magyar iparág, amely már az első világháború előtt világgazdasági jelentőséget ért el s elsőségét a világpiacon legfeljebb a Minneapolisban tömörült amerikai malomiparral kellett megosztania. Külkereskedelmi mérlegünkben ez a korszak mindig a magyar lisztet látja az élen s a Budapestre központosított nagyüzemi gyári malomipar, valamint a Tiszavidéken virágzó középzemű malomipar a monarchia közös vámterületének szükségletén túl ellátja lisztet az emberiség kenyérfogyasztó részének úgyszólván valamennyi jelentős területét.

— Trianon egyesapásra véget vetett ennek a helyzetnek és meghozta a virágzó magyar malomipar fájdalmas hanyatlását. Az ország történelmi területének 28,6%-án a malomipari kapacitás kerekén 60%-a maradt vissza s így a fogyasztópiacot vesztett malomipar túlméretezetté vált. A liszt kivétel lehetőségei pedig évről-évre csökkentek, amint a világgazdasági fejlődésben az önellátási irányzat vált uralkodóvá. A nagy válság beköszöntésekor a malomipar válsága is akuttá vált. Csúspontját ez a válság éppen a második világháború küszöbén érte el, amikor a Molinum-szerződés létrehozásával és a malomipari zártkörű bevezetésével a kormány megteremtette az első jelentős lépést a racionalizálás felé.

— A megoldás kettős lehet. Az egyik, ami

nélkülözhetetlen követelménye a magyar malomipar egészséges fejlődésének, a racionalizálás, vagyis az életképtelen és a modern termelési módszerekkel lépést nem tartó üzemegységek kiselejtezése és az így felszabaduló termelőerőknek más közgazdasági feladatokra való átállítása. A másik pedig a külföldi piacok visszahódítása, vagyis a magyar föld gabonafelhasználásának liszt formájában való értékesítése. Míg az első feladat az autonóm magyar gazdaságpolitika hatáskörébe tartozik, a második feladat csak kereskedelem-politikai úton, tehát külföldi gazdasági partnerekkel együttműködve oldható meg.

— Időszerűnek lehet-e nevezni a háborús viszonyok között ezeket a feladatokat? Az első — nevezetesen a magyar malomipar racionalizálását — nemcsak hogy lehet, de egyenesen kívánatos a mai rendkívüli helyzetben megoldáshoz siettetni, hiszen éppen a háborús gazdasági politikának állnak az ehhez szükséges hatalmi eszközök a rendelkezésére és éppen a háborús gazdasági helyzet az, amikor a racionalizálás szociális kihatásai surlódásmentesen oldhatók meg. A második feladat időszerűsége persze elsősorban a közellátási helyzetben múlik s nagyvonalú megoldáshoz a magyar lisztexport kérdése nyilván csak a háború befejezése után lesz elvezethető, amikor már ismerni fogjuk Európa és a környező világ új politikai térképét.

— Addig is időszerű azonban a feladat annyiban, hogy fel kell készülnünk a magyar malomipar új világgazdasági szerepkörére, tehát a műszaki fejlődés és a minőségi termelés színvonalát meg kell őriznünk. Ehhez töretlen anyagi erő, egészséges árpolitika, a megújítási beruházások lehetővé tétele szükséges, vagyis röviden a malomipari termelés egyensúlyának helyreállítása. Ez nem magángazdasági, hanem közgazdasági követelmény, ami a nemzeti vagyon egyik jelentős szektorának a biztosítását célozza.

— A magyar malomipar jövője tehát így foglалható össze: a mai helyzetet racionalizálás útján egészségessé kell tenni; a közgazdaságilag kívánatos üzemi egységek gazdasági erejét meg kell őrizni és fel kell fokozni s így felkészülve kell elébe tekinteni annak a nagyjelentőségű új feladatnak, ami majd a háború befejezése után a világpiacon a magyar malomiparra vár.

A vámcserkészlet a visszaöntéses malomban

— Levél a szerkesztőhöz. —

Mélyen tisztelt Főszerkesztő úr!

A Magyar Molnárok Lapja 42. számában közölt „A cserkészlet mennyisége a kizárólagos vámcseremalmokban” című cikkhez kívánok hozzászólni, mégpedig mint kizárólagos vámcseremalmos. Ehhez kérem szíves hozzájárulását.

Abból indulok ki, hogy a legtöbb cseremalom szokott tárolással foglalkozni. Így a vámcseremalmok zöme nem a saját készletével, hanem az őrlés végett betárolt gabonával dolgozik. Ebből adódik azután, hogy az ilyen vámcseremalmoknak így szükségtelen vámgabonát raktározni a mai viszonyok mellett. A legtöbb be is szolgáltatathatja, mihelyt szállításra érdemes mennyiség gyűlik össze.

A legtöbb vámcseremalomban nem az egy-napi teljesítőképességnek megfelelő gabonamennyiség tárol, hanem gyakran 10—20, sőt még ennél is többnapos teljesítménynek megfelelő mennyiség. Attól függően, hogy mennyi a raktári férőhelye a malomnak.

A visszaöntéssel dolgozó vámcseremalmoknak egy-napi teljesítményhez vannak a garantált méretezve, a legtöbb ilyen malomnál. Vagyis az ilyen malom akkora maltert önt fel, amekkorát reggeltől estig leörölhet. Ha most a malom egy-napi őrleőképességének megfelelő napi mennyiséggel dolgoztatik, először össze kell hozni a malterjét, de ha ezt megvárta, akkor meg liszt nélkül marad addig, amíg az összegyűlt maltert kiörölhet.

Tehát folyamatos és gazdaságos üzemihasználat így semmi esetre sem képzelhető el. Észszerűen és gazdaságosan csak úgy lehet dolgozni, ha az őrlest minimálisan három malterrel kezdi el. Rugalmas mozgáshoz pedig 5—6 malternak kell, hogy rendelkezésre álljon. Előfordul ugyanis, hogy a malom egy napon több malterra valót is kieserél, például konvenció cseréléskor.

A jelenlegi rendszer mellett, amikor legfeljebb egy-napi őrleőképességnek megfelelő cseremalom van engedélyezve, hol van lisztje, hol pedig nincs lisztje a vámcseremalomban. Így az őrletőknek legalább a fele kétszer is kénytelen élni a malomba, hogy lisztet juthasson.

Ami a liszt-színhatár eléréséhez néha szükségére elvonás, illet. csak annyi engedélyezték meg a vámcseremalmoknak, hogy az őrletők által felkínált eladó korpákat megvehessék, amint az a malmok — korpahiányuk fedezésére — szabad forgalom idején szokták csinálni. A szabad forgalomban is volt korpahiánya annak a malomnak, amelyik a jó búzát gazdaságosan őrölte ki. A korpahiányon úgy segített, hogy attól a vámcseremalmtól, akinek a korpára nem volt szüksége (mert ilyenek is vannak) az eladó és vételre felkínált korpát megvásárolta.

Visszatérve a cserkészletre, nagyon kívánatosnak tartanám, ha erre a visszásságra az illetékes körök felfigyelnének és a vámcseremalmok ezen a téren mutatkozó sérelmét mielőbb rendeznék. Nincs ugyanis semmi értelme annak, hogy korlátoztassék a tartandó lisztmennyiség, amely abból a gabonából készül, amely megörlés végett van a malomban s amely előbb vagy utóbb, de kizárólag csak lisztalokban hagyhatja el a malmot.

A gazdaságos üzemvitel pedig — ami végérményben egyenlő a helyes nemzetgazdasági politikával — egyenesen megköveteli ennek a kérdésnek mielőbbi rendezését.

Amidőn még megköszönöm Főszerkesztő úr szíves fáradozását, amelyet a malomipar boldogulása érdekében kifejt, maradok mély tisztelője

Zaláta, 1943 október 18-án.

Molnár Kálmán molnármester.

Gabona-, termény- és olajmagárak novemberben

A gabonaműveknél, hüvelyeseknél, valamint néhány egyéb terméknel engedélyezett árlépcső figyelembevételével a novemberi terményárak a következők:

	kiinduló novemberi árak 100 kg-onként	
Búza, szokványminőségű, legalább 78 kg-os, nov. 15-ig bezárólag	40.—	41.25
november 16-tól 30-ig		41.50
Rozs, szokványminőségű legalább 71 kg-os, nov. 15-ig bezárólag	37.—	38.25
november 16-tól 30-ig		38.50
Takarmányárpa, legalább 65 kg-os november 15-ig bezárólag	36.—	37.25
november 16-tól 30-ig		37.50
Kopaszárpa, nov. 15-ig bezárólag	50.—	51.25
november 16-tól 30-ig		51.50
Zab, szokványminőségű, legalább 41 kg-os, nov. 15-ig bezárólag	40.—	41.25
november 16-tól 30-ig		41.50
Köles, rostált, üszögmentes, november 16-ig bezárólag	40.—	41.25
november 16-tól 30-ig		41.50
Hajdina, legalább 60 kg-os, november 16-ig bezárólag	40.—	41.25
november 16-tól 30-ig		41.50
Cirokmag, 95%-os tisztaságú	38.—	38.—
Csöveskukorica, 24% víztartalommal	20.80	23.30
Morzsolkukorica, 24% víztartalom	28.10	30.50
Ugyanaz, 1942-ben vagy régebben termelt	36.—	36.—
Viktóriaborsó	65.—	65.—
Expressborsó	60.—	60.—
Szegesborsó, 95% tisztaságú	50.—	50.—
Csicserborsó, 95% tisztaságú	65.—	65.—
Napraforgómag	70.—	72.10
Repcemag	88.—	88.—
Tavaszi vagy őszi lenmag	100.—	100.—
Tökmag	90.—	90.—
Szójabab	80.—	80.—
Ricinuszmag, I. oszt.	120.—	120.—
Olajzöld, 96% tisztaságú	53.—	53.—
Gomborkamag	70.—	70.—

Fenti árak a legmagasabb és legalacsonyabb termelői árak és az ország bármely feladóállomásán értendők.

A malmok részére kereskedelmi őrlés végett (hántolás végett), jogosított kereskedők által átadott gabona ára, bármely állomáson vagónba rakva, helyi szállítással pedig a kereskedő költségén a malomba (raktárba) beszállítva 100 kg-onként 1.50 P-vel magasabb az állomási termelőárnál.

A kereskedelmi őrlésre kijelölt malmok a búzára szóló gabonavásárlási utalvány kiszolgáltatásával egyidejűleg 100 kg-onként 8.30 P-t kötelesek a Gabonaforgalmi Központnak búza-egyenérték fejében befizetni. Rozsra szóló gabonavásárlási utalvány kiszolgáltatása esetén a Gabonaforgalmi Központ 100 kg-onként 6.50 P-t térít meg a malomnak.

A vásárlásra feljogosított országos és körzeti kereskedők a megállapított termelői árakhoz, bármely feladóállomáson vasúti kocsiba, illetőleg uszályba rakva, helyi szállítással pedig a tárolás helyén kocsiba rakva történő eladásnál csicserborsónál, szegesborsónál és cirokagnál, ártöbblet címén 100 kg-onként legfeljebb 5.— pengőt jogosultak felszámítani, amelyből 2.— pengő illeti meg a helyi kereskedőt, Kopaszárpa után azonban csak 2.50 pengőt, amelyből —80 P illeti meg a helyi kereskedőt.

A helyi kereskedő bevásárlója, valamint a helyi kereskedő, a részükre megállapított átadási áron felül Viktóriaborsónál és Expressborsónál szeptember 15-től kezdve minden hónap 1. és 16. napján 100 kg-onként —50 P-t számíthat fel az átvevő kereskedőnek, tárolási, kezelési és kamatköltség fejében.

A kereskedők úgy az egymásközötti forgalomban, mint a fogyasztók részére történő eladásnál — a részükre megállapított kereskedői ártöbbletlen túlmenően — október 1-től kezdve minden hónap 1. és 16. napján 100 kg-onként csicserborsónál, szegesborsónál és kopaszárpanál —40 P-t, cirokagnál után december 1-től kezdve minden hónap 1. és 16. napján —60 P-t számíthatnak fel a megállapított termelői árakon felül, tárolási, kezelési és kamatköltség címén.

— A hadi és honvédelmi gondozottak illetményeinek felemelése. A hivatalos lap október hó 16-i számában jelent meg a m. kir. kormány 4.760/1943. M. E. számú rendelete, amely a hadi és honvédelmi gondozottak, tehát a hadi és honvédelmi rokkantak, özvegyek, árvák és egyéb igény jogosultak járadékát újból rendezi és a mai megélhetési viszonyoknak megfelelően felemeli. A rendelet részletesen intézkedik úgy a tiszti, mint az altiszti és legénységi ellátási csoportba tartozók új pénzellátásáról és társadalmi állásuknak megfelelő megélhetéséről.

A vámcsere-elvonások kiszámítása

Irta: Radó Frigyes
a Mohácsi Malomipar Rt. könyvelője.

A Gabonaforgalmi Központ 22. számú körlevele szerint a kereskedelmi őrlésre jogosított malom: „köteles az őrlési elszámolás alapján kiszámított őrlésmennyiség elvonásokat negyedévenként bejelenteni és e bejelentéssel egyidejűleg az elvont őrlésmennyiség után járó költségegyenértéket a kirendeltséghez befizetni.”

Az őrlési elszámolások azonban nem mutatják ki külön összegben az őrlésmennyiség elvonásokat és így az őrlésmennyiségének kiszámítása és bejelentése teljesen a malom szakértelmére és adómoraljára van bízva.

A lavalyi Hombár-konstrukciónál is csak az a malom jelentett őrlésmennyiség elvonást, amelyekben meg volt a hozzáértés és a jószándék és csak annyit, amennyit jónak látott bejelenteni. A legtöbb malom azonban az elvonásokat (a „spórliszteket”) ellenőrizhetetlen és elhanyagolható mennyiségeknek tekintette és pedig nem minden alap nélkül. Az elvonások műbenlétiét u. i. a 142.000/1942. XI. b. sz. P. M. körrendelet igyekezett meghatározni, de nem nagy sikerrel, mert e téren a malmokban még ma is a legnagyobb fogalomzavar uralkodik: sem a kizárólagos csereőrlelő-malom nem képes a „Csereőrlelő elszámolásban” a havi „szemes” elvonásait, sem a vegyesőrlelő malom a „Vegyesőrlelő elszámolásban” a maga „őrlésmennyiség” elvonásait kimutatni.

Szerény véleményem szerint a hiba ott van, hogy a 142.000-es körrendelet kiindulópontja az elvonások műbenlétiének és kiszámításának meghatározásánál alapjában véve téves volt, amikor kétféle elvonást: szemes- és őrlésmennyiség elvonást különböztetett meg, és pedig szemes-elvonást a kizárólagos csereőrlelő malomnál (amelyek nem őrlhetik fel elvonásaikat) és őrlésmennyiség elvonást a vegyesőrlelő malomnál, amelyeknél az elvonás rendszerint „csak őrlésmennyiségben mutatkozik.” Hát ez merő tévedés!

Az elvonás mindkét típusú malomban egyformán mutatkozik: a cserélő behoz a malomba szemes gabonát és kap helyébe lisztet és korpát. A malom egyik esetben sem választja külön a vátot és az elvonást szemesen, hanem egyszerűen beraktározza a szemes cseregabonát és a raktáron levő őrlésmennyiség elvonásait adja ki a lisztet és korpát. Az elvonás tehát úgy keletkezik, hogy a malom különböző jogcímenek keresebb lisztet és korpát ad ki, mint amennyit a vámméltű cseregabonából ki lehet őrlölni. A különbség az elvonás. Minthogy azonban szemes-gabonát kapunk és őrlésmennyiséget adunk ki, a különbséget csak úgy tudjuk megállapítani, ha a kétféle mennyiséget közös nevezőre hozzuk, mert különben az összegek között nem lehet számtani műveletet végrehozni.

Tehát vagy azt számítjuk ki, hogy mennyi őrlésmennyiség lehet előállítani a vámméltű cseregabonából és ebből levonjuk a cserébe kiadott őrlésmennyiséget, amikor is megkapjuk az összes elvonásokat őrlésmennyiségben kifejezve, vagy azt állapítjuk meg, hogy a cserébe kiadott őrlésmennyiség pótlására mennyi szemes gabonát kell majd feltennünk és ezt a mennyiséget vonjuk le a vámméltű cseregabonából, amikor is megkapjuk az összes elvonásokat szemes gabonában kifejezve.

Teljesen mindegy tehát, hogy az elvonásokból mennyi marad meg szemesen és mennyit őrlünk fel belőle, az elvonások teljes mennyiségét minden hó végén az utolsó kg-ig pontosan meg lehet állapítani a vámszerenaplóból anélkül, hogy csak egy pillantást is kellene vetnünk az őrlésmennyiségre. Sőt azt is el lehet képzelni, hogy a malom felőrölte a tárolók egész készletét és olyan nagy volt a cserekészlete, hogy egy hónapban — mondjuk a generáljavítás alatt — teljesen szünetelt az őrlés, cseréje azonban azért zavartalanul tovább folyt. Nos ilyenkor tán nem lehet az elvonás mennyiségét akár szemesen, akár őrlésmennyiségben megállapítani? Nagyon is lehet, sőt teljesen felesleges a „Csereőrlelő elszámolás” hosszú és bonyolult inkvizícióján keresztül esnünk, hogy kíváncsiságunkat kielégíthessük. A számítás igen egyszerű: a vámszerenapló Fil.- és Eb.-rovatainak egyesített végösszegét ha elosztjuk 80-al (ill. a mindenkori kiőrlési %-kal) megkapjuk azt a szemes gabonamennyiséget, amennyit a kiadott őrlésmennyiség pótlására szükséges. Ha ezt a mennyiséget levonjuk a vámméltű cseregabonából, megkapjuk a szemes elvonások utolsó kg-ig pontos összegét.

Ezzel az egyszerű számítással szemben a „Csereőrlelő elszámolás” úgy akar annak nyomára jönni, hogy mennyi is volt a cserealom havi „szemes” elvonása, hogy:

először is megállapítja, hogy mennyi volt az őrlésmennyiség maradék cseregabona, és ebből levonja az őrlésmennyiség elvonásait a hiányzó őrlésmennyiség gabonára átszámított mennyiségét.

Hát nem mondom, ilyen módon is lehet a „szemes” elvonásokat kiszámítani, de ez a komplikált számítási módszer csak azokban az esetekben válik be, amikor a cserealom nagyon óvatosan ügyelni tudott arra, hogy többet ne őrljön fel, mint amennyi a csereére kiszolgáltattott őrlésmennyiség elállításához

szükséges. De melyik molnár tud erre minden hónapban pontosan ügyelni? Hisz a legtöbbször nem is sejtí, hogy a hó végén mennyi cseregabona fog még a malomba érkezni és így a legtöbbször túl kell lépnie a felőrölhető mennyiség határát, amikor is a „Csereőrlelő elszámolás” felmondja a szolgálatot.

Nem jobb e helyett a komplikált számítási módszer helyett, amelyről maga a 142.000-es rend. állapítja meg, hogy: „csak igen hosszadalmas és bonyolult elszámolás útján lehet ilymódon az elvont szemesgabona mennyiségét megállapítani,” inkább a fent leírt egyszerű és minden esetben bevált számítási módhoz folyamodni?

De a vegyesőrlelő malmokban is felesleges és célszerűtlen az elvonásokat őrlésmennyiségben kimutatni. Itt is ugyanúgy, a vámszerenapló adatai alapján mutathatjuk ki az elvonásokat gabonában, mint a cserealmokban és ebben az esetben az a hasznunk is meglesz, hogy a „Vegyesőrlelő elszámolás” 9. pontjában a vámszerenapló nem úgy mint eddig egy téves szám, hanem a valódi kereskedelmi őrlés mennyiségét fog mutatkozni.

A mai őrlési elszámolásban u. i. a váltás alapján úgy kapjuk meg, hogy az összes őrlésből levonjuk a vámméltű cseregabonát. Ez a számítás nem helyes és a multban is már igen sok kellemetlen komplikációra vezetett.

Ki ne emlékezne egyes p. ü. igazgatóságok néhány év előtti súlyos bírságolásaira, amelyeket azért vetettek ki a malmokra, mert a 9. pontban kimutatott gabonamennyiségből nem tudtak annyi 0-ás lisztet kimutatni, mint amennyit a 18. rovat szerint forgalomba hoztak. Ennek emlékeként még ma is ott éktelenkedik az elszámolási jegyzőkönyvek IV. fejezete, amelynek levezetését csak a minap szüntették meg, miután bebizonyult, hogy az egész levezetés téves volt.

E tévedés abból állott, hogy a Vegyesőrlelő elszámolás más mennyiséget vett a keresk. őrlés alapjául a 9. pontban és más alapot a 18. pontban. A két alap közti különbséget az elvonás mennyisége volt. Ha ezt a mennyiséget már a gabonaalapról is érvényesítjük, azaz a váltás alapján (a keresk. őrlés mennyiségét) úgy számítjuk ki, hogy az összes őrlésből nemcsak a vámméltű, hanem a vámméltű elvonás nélküli cseregabonát vonjuk le, akkor a 9. pontban magkapjuk a keresk. őrlés valódi mennyiségét, amely pontosan meg fog felelni a 18. pontban kimutatott őrlésmennyiségének. Tehát nem fogunk több lisztet keresk. forgalomba hozni, mint amennyit az őrlési elszámolás 9. pontja szerint ki lehet őrlölni.

De nemcsak a multban volt célszerűtlen a vegyesőrlelő malmok elvonásait őrlésmennyiségben kimutatni, ma is célszerűtlen ez. Ha u. i. itt is szemesen mutatjuk ki az elvonásokat, úgy nem kell a Gabonaforgalmi Központnak külön negyedévi őrlésmennyiség elvonásokat jelenteni és utána külön őrlésmennyiség elvonásait a költséggyenértéket leróni, hanem az elvonásokat a vámkeresményel együtt havonként mint vételeket jelenthetjük a Gabonaforgalmi Központnak, így az elszámolás egyszerűbb marad, egyezni fog a raktárkönyvünkkel és a jelentés gabonaoldala mindig egyezni fog az őrlésmennyiséggel.

Végül azért is célszerű, már az államkincstár szempontjából is, ha az elvonásokat a vegyesőrlelő malom is gabonában mutatja ki, mert ebben az esetben az elvonások munkateljesítési forg. adóját is megkapja a kincstár, míg ha őrlésmennyiségben mutatjuk ki, úgy az 500/1942. P. M. sz. rend. 26. §. (2) bek. szerint nem kell forg. adót fizetni, mert a vegyesőrlelő malom (a rendeltetési téves magyarázata szerint) az elvont őrlésmennyiség után amúgy is fizet váltást az őrl. elsz. alapján. (Hát a vámkeresmény után miért kell mégis a munkateljesítési 5%-ot is leróni, ezt tán nem őrlük fel ugyanúgy, mint az elvonást?)

Még csak annyit tartok szükségesnek megemlíteni, hogy a „Csereőrlelő elszámolás” szigorú vizsgálattal tárgyává teszi azt is: vajjon a cserealom nem őrlt-e fel többet az engedélyezett cserekészletnél. Ezt a szigorú ellenőrzést céltalannak tartjuk. Hiszen jól tudjuk, hogy a cserekészlet rendszerint a tárolók gabonájának felőrléséből származik. Hát nem mindegy az, hogy a malom a tárolók tulajdonát szemesen vagy felőrölt állapotban őri-e meg? A vámkeresményből és elvonásból származó bevétel beszolgáltatását azért továbbra is meg lehet kívánni a malmoktól anélkül, hogy az őrlésmennyiség elvonásait a malmoktól alá vonnák, amit a malom legjobb akarat mellett sem tud a legtöbbször betartani.

Mindezek alapján az hiszem, jó lenne illetékes helyek figyelmét felhívni az őrlési elszámolások revíziójának illetve egyszerűsítésének és ezzel egyidejűleg az összes malommal forgalmi adó nyomtatványok racionalizációjának szükségességére, amivel nemcsak a malmoknak, de azt hiszem az ellenőrzésnek is igen sok munkát lehetne megtakarítani.

Tagadhatatlan, hogy az őrlési elszámolások, egyáltalán a pénzügyi ellenőrzés egyszerűbbé tételét nemcsak a malomipar, hanem a pénzügyi hatóságok is örömmel üdvözölnék. Ezért adunk helyet a fenti tanulmányunknak, hátha közelebb visz a célhoz bennünket.

A fenti közlemény számos tétele vitatható. Sok minden hozható fel mellette, de ellene is. Eppen azért nem kívánunk az ügyben állást foglalni, hanem beárjuk az illetékes pénzügyi körök kritikáját és véleménynyilvánítását.

Arra azonban már most kívánunk rámutatni, hogy az őrlési elszámolás 9. illetve 18. pontjai alapján annak idején eszközölt nullasított elszámolások (jegyzőkönyv IV. fejezete) helytelensége köztudomású volt. Annak pedig, hogy ennek dacára ezt az elszámolási módot olyan huzamos ideig fenttartották, nem elszámolási, hanem egészen más okai voltak. Egyébként ez a dolog már tárgytalan, mert f. é. július 1-től kezdődőleg ez az elszámolási mód hatályon kívül van helyezve.

SZÍVÓGÁZMOTOROK

FA-, FASZÉN- ÉS

BARNASZÉN-

TÜZELESRE

DIESELMOTOROK

ÁTALAKÍTÁSA

MOTOR- ES GÉPGYÁR

ZOLNAY, MARTOS ÉS HERZ

BUDAPEST, XIV., ERZSEBET KIRÁLYNÉ-ÚTJA 87. SZ.

NÁTRON

papírsákok

többrét minden célra

olcsón szállít

BARTA PAPIRSÁKKERESKEDELMI VÁLLALAT

V., Légrady K.-u. 15. Tel.: 29-30-75

Használt malomipari gépeket,

hengerszékeket

veszünk, cserélünk

Forduljon bizalommal!

Rácz Armin és Társa céghez

Budapest, VI., Ó-utca 7. Telefon: 118-698 és 125-011

Tűzoltó

készülékre

van szüksége?

Forduljon hozzánk!

TOTAL

rendszerű, ötféle anyaggal oltó tűzoltókészülékeink

ismertetésével és árajánlattal készséggel szolgálunk!

LIGETI ÉS BIRO

BUDAPEST, V., ÁRPÁD-UTCA 10. TELEFON: 127-799

Fazekas-féle szabadalmazott

"RUGALMAS"

malomcsőtisztító

készülék

minden méretű csőhöz hozzá

simul.

Raktárról azonnal szállítjuk.

Kemény Manó, Budapest, V., Akadémia-u. 21

PAPIR-

ZSÁK

GARANTÁLTAN NÁTRONPAPÍRBÓLI

TALPAS ÉS SZELEPES KIVITELBENI

Papírszájkainkat cégnyomással is szállítjuk.

Kérjen ajánlatot és próbászakot!

BATES PAPIRÁRU

I P A R I T.

Budapest, V., Alkotmány-u. 4.

TELEFON: 114-663

Német Molnáriskola

Dippoldiswalde-Sa.

Városi felsőbb szakiskola. Molnárók számára

3 félév, malomépítők részére 4 félév. Vizsgák

állami ellenőrzés mellett. Felügyelet alatt

próbamalom és laboratórium.

Tanrend díjmentes.

Az összes malmi műszaki cikkek

Használt és új malomgépek

Malomipari vasöntvények

K A P H A T Ó K :

GRUBER ISTVÁN

MALOMÉPÍTŐ ÉS MŰSZAKI ÜZLET, SZENTENDRE

Városi iroda: Budapest, Váci-út 47/d. szám

A gabona világpiac helyzete

Legutóbbi tudósításunk óta eltelt idő alatt a csikágói tőzsdén — kisebb hullámzásokkal — a gabonárak állandóan felfelémozgást követtek. A búza október 14-én érte el Csikágóban 15 esztendő óta legmagasabb árszintjét 154.375 bushelcenttel. Ugyanezen napon a zab 78.75 centtel 23 esztendő óta legmagasabb árszintjét érte el. Azóta azonban már ezek az árrekordok is meg vannak döntve.

Egyik szenzációja egyébként az amerikai gabonátőzsdéknek, hogy az árelenőrző hatóságok eddigi főnöke, Prentiss Brown lemondott állásáról. Lemonadásával tünetni akart az USA kormányának szerinte „inflációs” árpolitikája ellen. Roosevelt elnök helyébe Chester Bowles-t, eddigi helyettesét nevezte ki az árelenőrző hivatal főmenagerévé.

Máskülönben nem történtek nagy események a gabonavilágtőzsdéken. Így mi is csupán a mindenfelől beérkező különféle hírek mozaikszerű feljegyzésére szorítkozhatunk. Ezek a héten a következők voltak:

Az USA földművelésügyi miniszteriuma az új termés betakarítása előtt rendelkezésre álló búzakészleteket 300 millió bushelre becsüli. Itt valami ismét nem egyezik, mert az eddigi becslések „csak” 250 millió bushelről szóltak.

Becslésekben egyébként nincs hiány az USA-ban. Így a földművelésügyi miniszterium terménnyilvántartó osztálya — az okt. 1-ig befutott jelentések alapján — a következő termésbecslést tette közzé: millió bushelben: búza összesen 835.8, szept. 1-i becslés 835.0, 1942. évi záróbecslés 981.3. Kukorica 3055.6, szept. 1-i becslés 2985.3, 1942. évi záróbecslés 3175.2. Zab 1148.7 (1145.1 illetve 1358.7), árpa 330.3 (333.3, illetve 426.2), rozs 33.3 (33.3, illetve 57.3), lenmag 51.5 (54.7, illetve 40.2). Egyidejűleg október 1-ével az amerikai gabonakészleteket első ízben a következőként becsülték (millió bushelben): búza 517.7, régi termésű kukorica 364.8, zab 941.1.

Az USA hadi elemzési biztosa, Marvin Jones a képviselőház mezőgazdasági bizottsága előtt előterjesztette az 1944. évi mezőgazdasági termelési programját, mely szerint az 1944. évben 843.20 millió bushel búzát, 34.72 millió bushel rozst, 2903.13 millió bushel kukoricát, 1075.75 millió bushel zabot, 332.47 millió bushel árpát és 47.96 millió bushel lenmagot kíván termeltetni. Hangoztatta azonban, hogy programja még revízióra szorul, mert a végleges célmennyiségek az egyes mezőgazdasági hadihivatalok véleményétől függenek.

Kanada kormánya az USA részére történő kivitel céljára 1 millió bushel lenmagot szabadított fel.

A fáradt és felújított olajok ára és a felújítás díja

A fáradt és felújított olajok és a felújítás árait a 43.100/19493. K. M. számú rendelet következőképpen állapította meg:

A vételre felajánlott fáradt traktorolajért és a gépjárműben felhasznált olajból származó fáradt motor- és autóolajért a kijelölt gyűjtő netto kg-onként 70 fillért, fáradt gépolajért, transzformátor-, turbina- és kapcsolóolajért netto kg-onként 40 fillért köteles fizetni.

A felújításra jogosult engedélyes a fent megnevezett, vételre felajánlott olajokért netto kg-onként 90 fillért, illetve 60 fillért tartozik fizetni.

A felújított olajok legmagasabb gyári eladási ára, a felújító vállalat telepén átvéve, a vevő edényzetében netto kg-onként a következő:

Motor-, autó- és traktorolaj	2.40 P
Transzformátor-, turbina- és kapcsolóolaj	1.50 P
Gépolaj	1.30 P
Könnnyű (orsó) olaj	1.10 P
Hengerolaj	2.40 P

A felújított olajok legmagasabb fogyasztói ára Budapesten, edényzet nélkül, netto kg-onként a következő:

Motor-, autó- és traktorolaj	2.70 P
Transzformátor-, turbina- és kapcsolóolaj	1.70 P
Gépolaj	1.50 P
Könnnyű (orsó) olaj	1.10 P
Hengerolaj	2.70 P

A fáradtolajok felújítási díja — a fáradtolaj kg-jára vonatkoztatva — kg-onként a következő:

Motor-, autó- és traktorolaj legfeljebb	—76 P
Transzformátor-, turbina- és kapcsolóolaj legfeljebb	—57 P
Gép- és könnnyűolaj legfeljebb	—48 P
Hengerolaj legfeljebb	—66 P

E díjak a felújítóvállalat telepén átvéve értendők és jelen rendelet hatálybalépése előtt felújításra átvett, de a hatálybalépés után kiszolgáltatott felújított fáradtolajra is érvényesíthetők.

A rendelet október 22-én lépett hatályba.

Egyúttal további búzamennyiségek szabadítottak fel az UdSSR-be leendő kivitel végett.

Argentína gabonakivitele az év első 9 hónapjában 1.430.000 métermázsával csökkent az előző év ugyanezen időszakához képest. Így kivitelre került búza 1.28, kukorica 0.13, lenmag 0.64, zab 0.05, árpa 0.03 millió métermázsá. Ez a jelentősen kisebb mennyiség azonban értékben 66.4 millió pezóval emelkedett.

Az októberi kormányváltás alkalmából Argentína Diego Mason tabornok személyében új földművelésügyi minisztert kapott. Ez azonban az állam agrárpolitikájában a tapasztalat szerint nem jelent változást.

Az indiai kormány 10 millió métermázsá gabona behozatalát javasolta az angol kormánynak. E mennyiség felül 1944-ben még további ötmillió métermázsá gabona behozatalát kívánja tartalékolási célokra. Bár úgy az Egyesült Államoknak, mint Ausztráliának volna India részére elegendő búzája, de a hajótér hiánya kérdésessé teszi az egész tranzakció kivitelét.

A rizs aratása Délkelet-Európában mindenütt folyik. Ugy a mennyiséggel, mint a minőséggel mindenütt meg vannak elégedve. A délkelet-európai rizsföldek az európai rizstermelésnek kb. 1/20 részét szolgáltatják. Az európai rizstermés többi részét Olaszország, Spanyolország és Portugália szolgáltatja.

Az európai gabonapiacokról sem érkezett különösebb esemény híre. Most már teljes biztonsággal megállapítható, hogy Európaszerte igen jó volt a gabonatermés s hogy gabonainstinktól sehol sem kell tartani. Bulgáriában kb. 20 millió q búza termelt, ami közepes eredményt jelent. Romániában a szokatlanul nagy termés esinál nehézségeket, mégpedig úgy az átvétel, mint a szállítás és finanszírozás terén. Hírek vannak forgalomban, amelyek szerint a kormány komolyan foglalkozik a terményárak leszállításával. A kisgazdák a búzát máris erősen aláínálják, mert a kormány deflációs politikáját akként magyarázzák, hogy terméfeleslegeiket a „pénzhiány” miatt nem tudják teljes egészében pénzre átváltani. Spanyolországban a kormány a búza legmagasabb átvételi árát 84 pezóban állapította meg. Ehhez az árhoz azonban a Gabonaátvevő Központ 50—75 pezó jutalmat fizet, ha a búzát meghatározott időben szállítja be a termelő.

Csikágóban október 26-án a decemberi búza 154.755, a zab 75.875, a rozs 113.50 bushel/centtel zárt. A kukorica hivatalos maximális ára változatlanul 101 bushel/cent.

A gépolajok legmagasabb árának újbóli megállapítása

A hivatalos lap 1943 október 23-i, 239. számában megjelent 42.700/1943. K. M. számú rendeletével a közellátásügyi miniszter úr a nyers ásványolajból befűdön előállított könnnyű-, kenő- és hengerolajok legmagasabb viszonteladói és fogyasztói árát az alábbiak szerint állapította meg:

A) Könnnyű olajok:

0.885 fajsúlyú finomítvány a vásárolt mennyiség szerint	P	147—155
0.885 fajsúlyú párlat, a vásárolt mennyiség szerint	P	146—154
Kocsikenődes alapanyag, a vásárolt mennyiség szerint	P	141—149

B) Kenőolajok

(a vásárolt mennyiség szerint):	P	
3/4 viscositású finomítvány	P	191—199
4/5 viscositású finomítvány	P	194—202
5/6 viscositású finomítvány	P	194—202
6/7 viscositású finomítvány	P	196—204
7/8 viscositású finomítvány	P	198—206
8/10 viscositású finomítvány	P	200—208
10/12 viscositású finomítvány	P	205—213
12/14 viscositású finomítvány	P	207—215
14/16 viscositású finomítvány	P	210—218

C) Hengerolajok

(a vásárolt mennyiség szerint):	P	
240/50 lobbánáspontú párlat	P	197—205
250/60 lobbánáspontú párlat	P	197—205
270/280 lobbánáspontú párlat	P	204—212
280/90 lobbánáspontú párlat	P	214—222

Fenti árak a legmagasabb fogyasztói eladási árak és a vállalatok gyártelepén, illetve lerakatain, vagy a kereskedő üzlethelyiségében átadva, vagy pedig az ország bármelyik vasútállomására bérmentve feladva, göngyölet nélkül, netto 100 kg-onként értendők.

A rendelet október 23-án lépett hatályba.

Kálmán -
MEDICAGO
mindent öröl!

KÁLMÁN JÓZSEF

Műszaki és gépkereskedő, Budapest, V., Kálmán-utca 14
Telefonszám: 114-006 és 117-189
Összes malomszükséglettel cikkek megfizethető beszerzési forrása

ZSÁKOK

85 kg-os lisztes- és gabonaszákok legolcsóbban kölcsönöz, elad. NÁTRONPAPIRBÓL KÉSZÜLT LISZTESZÁKOK új minőség szerint ÁOK-áron, egyszerűhasznált engedély nélkül. Óskeresztény cég!

SZELEI MIHÁLY
Új és használt zsák-, ponyva- zsinégáranyagkereskedés
BUDAPEST, IX, SZVETENAY-U. 13. TELEFON: 330-772

Az összes

Rendeletszerű malmi könyvek

a legjobb kivitelben kiadóhivatalunkban kaphatók

ZSÁK KÖTÖZŐ-ZSINEG

külföldi papírból 66 c/m kg P 8.94
textilít KÖRPÁS-ZSÁK db P 3.54
— amíg a készlet tart — postán — utánvétellel szállítható.

SALVA műszaki cég. Tel.: 298-559.
Budapest, V., Csanády-u. 5.

Malomkövek,

minden őrlési célra terméskőből és önélesedő műkövek.

Darálók,

Rentábel klöntőanyag malomjártatok vízszintesen és függőlegesen dolgozó kövekkel.

Kalapácsrendszerű egytetemes őrlőgépek.

Malomgépek

síkszták, daratsztítógépek, koptatók, hántológépek, stb.

Eredeti svájci Reiff Frank szitaselyem és az összes malomfelszerelési és műszaki cikkek.

Műszaki, Szerszám és

Mezőgazdasági Gépkereskedelmi Rt.

ezelőtt Kann és Heller Rt.

BUDAPEST, V., VILMOS CSÁSZAR-ÚT 62.

Telefon: 121-603.

WOLFNER GÉPSZÍJ VILÁGHÍRŰ

Különleges célokra: „COSMOS” vagy „AERO” minőség
Budapest, IV., Károly király-út 26.

A villamos energiáról

Népszerű ismertetés.

Mindennapi életünknek ma már nélkülözhetetlen eszköze a villamos energia. A villamos erő nemcsak gazdasági, ipari berendezéseink hasznos erőforrása, hanem gyakorlatilag egyetlen mesterséges fényforrásunk is, mely lakásainkat, irodáinkat, üzleteinket, gyárainkat, utcáinkat, kirakatainkat stb. világítja. A villamos erő elektromotorok segítségével számtalan gyárban, műhelyben teljesít mechanikus munkát, vontat vasúti vonatokat. Rádióinkat annak ereje tartja üzemben. Az orvosi műszerek és készülékek egész seregének kizárólagos meghajtó ereje. Egyben hőforrás is, mely lakásainkat fűti, ételünket megfőzi, melegvizet készít, fehérneműnket kivasalja, olvasztókemencéinket izzóvá teszi és egyre fokozódó sokféleségben teljesít kémiai feladatokat az ipar minden ágazatában. A malomiparban is napról-napra nagyobb tért hódít. Részben mint malmaink meghajtóereje, részint malomipari műszereink, mérőeszközünk s egyéb fontos berendezéseink mozgatója.

Mi hát a villamosság? Erre a kérdésre vajmi kevesen tudnak kielégítő és pontos feleletet adni. A tudománynak is olyan nagy nehézségeket okoz a villamosság lényegének meghatározása, hogy erre a feladatra — rövid ismeretterjesztő cikkünk keretében — mi sem vállalkozhatunk.

Azért meg kell elégednünk azzal a megállapítással, hogy a villamosság az energiának, a munkavégzés képességének egyik formája, amely két test közötti feszültség, vagy nyomáskülönbségből ered. Ha ezt a két testet egy vezetőanyaggal összekapcsoljuk, akkor feszültségkiegyenlítés történik. Ha pedig a feszültségkülönbséget egy erre alkalmas eszközzel, mondjuk, hogy a dinamó gép mechanikus munkájával állandóan újból előidézzük, akkor egy olyan folyamat következik be, amelyet folytatódóan ömlő, áramló villamos áramnak nevezünk.

Noha a dolognak lényegét csak nagyon halvány körvonalakban vázolja, a villamos áramot egy vízvezetékekkel hasonlíthatjuk össze. Amint a víz mindenkor a magasabb ponttól az alacsonyabb felé folyik, éppen úgy „folyik” a villamos áram a magasabb feszültségű helyről az alacsonyabb feszültségűre, miközben — miként a víz — munkát teljesít. A víz esése a villamos áram feszültségének felel meg, amelynek mérési egysége a Volt. A valamely vízvezető esővön egy másodperc alatt átfolyó víz mennyisége megfelel a villamosáramnál Ampère-ben kifejezett áramerősségnek.

Mentől nagyobb egy meghatározott keresztmetszetű vízvezetékben a nyomás, illetőleg mennél nagyobb egy adott nyomás mellett a vezeték keresztmetszete, annál nagyobb a másodpercenként átfolyó víz mennyisége és ezzel arányban a rendelkezésre álló munkateljesítmény. A villamos áram is teljesen hasonlóképpen viselkedik. A vízvezeték keresztmetszete megfelel az elektromos vezeték ellenállásának és az áramerősség, amelynek ezt az ellenállást le kell küzdenie, növekszik a feszültség növekedésével, vagy az ellenállás esőkenésével.

Valamely 1 Volt feszültségű és 1 Ampère erősségű villamos áram 1 Watt teljesítményt szolgáltat. Ezer Watt tesz ki 1 Kilowattot (kW) és ha egy villamos erőfejlesztő berendezés egy órán át 1000 Wattot teljesít, akkor megkapjuk a villamosgazdálkodásban világszerte használt mértékegységet, a Kilowattórát. (kWh.)

Végül, hogy az imént vázolt technikai egységek nagyságáról fogalmat alkothassunk magunknak, megemlítjük még, hogy 1 Watt a fizikában 1/10 méterkilogrammnál valamivel nagyobb másodpercenkénti munkateljesítményt, pontosan $\frac{1}{9.81}$ mkg/sec. munkateljesítményt fejez ki és hogy 736 Watt egy lóerőnek (PS, Le) felel meg.

Egy országrész vagy nagyobb terület villamos energiagazdálkodását csak egészen kivételes esetekben lehetséges egyetlen erőközpont segítségével megszervezni. Rendszerint tehát több villamos erőtelep energiaterjesztését szokták egy közös rendszerbe összefoglalni. Ennek az összműködésnek mineműsége és terjedelme képezi azután az elektromos energiaellátás gazdaságosságának alapvető tényezőit.

Mint ahogy azonban minden további nélkül nem lehet tetszésszerűen áramforrásokat egyesíteni, egymással összeolvasztani, ennek megvalósítása végett előbb különféle technikai problémák megoldása vált szükségessé.

Az elektromos áramok nemcsak feszültség és áramerősségben különböznek egymástól, hanem mindelektől egyenáramot és váltakozóáramot kell egymástól megkülönböztetnünk. Az egyenáramot képzeljük el úgy, mint egy vízvezeték, amelyben a víz egyenletesen folyik a magasabb ponttól az alacsonyabb felé. Eppen így „folyik” az egyenáram a magasabb feszültségű pólustól az alacsonyabb feszültségű felé. A váltakozóáramnak már olyan sajátossága van, amelyet leginkább az inga működésével

érzékeltehetünk. Lényege abban áll, hogy mindkét sarok (pólus) kölesönösen és állandóan változtatja feszültségi állapotát, aminek következtében az áram felváltva az ellenkező irányba folyik. Még pedig abba, amelyik pillanatnyilag az alacsonyabb feszültségű. Közben az áram mindig egy bizonyos holtpontra ér el — éppen mint az inga ide-oda lengése közben — amelyen egy pillanatig megáll, hogy azután feszültségmaximumát a másik oldalra újból elérje.

Azt az időtartamot, mely ugyanazon mozgásirányban eltért két maximum között eltelik, 1 periódusnak nevezik. Az ilyen jellegzetességgel bíró áramot pedig egyfázisú váltakozóáramnak. Az ilyen áram két-pólusú, tehát az egyenáramhoz némileg hasonló szerkezetével különbözik a háromfázisú, másképpen forgóáramtól. Ennek nem két, hanem három pólusa van és így azt kell tudnunk róla, hogy az áram forgásszerű változatossággal az egyikről a másik két pólushoz folyik.

Természetesen cikkünk keretében nem terjeszkedhetünk ki az egyes áramrendszerek tulajdonságainak, előnyeinek és hátrányainak részletezésére, hanem elégedjünk meg annak felemlítésével, hogy a villamos energiagazdálkodás első időszakában túlnyomórészt egyenárammal dolgoztak. Ennek azonban nagy hátránya, hogy közvetlenül nem transzformálható.

A transzformálásról csupán annyit, hogy ha nagy távolságból villamosáramot szállítunk, akkor az áramot „szállító” vezetékben elkerülhetetlen veszteség keletkezik. A veszteség annál kisebb, mennél nagyobb az áram feszültsége és ebből folyólag mentől kisebb egy adott méretű vezetékben az áramerősség, illetve mentől nagyobb a továbbításra használt vezeték keresztmetszete.

A gazdaságosság szempontjából tehát előnyösebb távvezetéknek a lehető legmagasabb feszültséget használni. Mivel azonban ilyen nagyfeszültségű áram alkalmazása a használati eszközöknél céltalan, azonkívül igen veszélyes volna, közvetlen előállításán kívül a generátorokban nehézségekkel van egybekötve, a továbbítás előtt az áramot nagyfeszültségű, csekély áramerősségűvé alakítják át, transzformálják. Az elosztás előtt pedig alacsonyabb feszültség mellett nagyobb áramerősségűvé.

Mint ahogy — már említettük — különböző áramforrások együttműködése csak egyenlő feszültségű áram mellett lehetséges, a transzformálás az egyes erőforrások feszültségkülönbségeit megszüntetésére az egyetlen eszköz. Teljesen azonban csak akkor volt elérhető, amikor különböző váltóáramok egyes fázisait kölesönösen összehangolni sikerült. Ez a siker viszont a különféle generátorok egyidejűsítésével, szinkronizálásával vált lehetségessé. Ami azt jelenti, hogy az egymástól távol fekvő különféle erőművek közös áramhálózat részére dolgozó dinamóit sikerült akként szabályozni, hogy azok hajszálponatosan egyforma ütemben forogjanak.

A villamos energia előállításának és felhasználásának lehetőségei még nemcsak hogy ninesenek kimerítve, hanem valószínűleg még a kezdet kezdetén tartanak. A villamosenergia előállításához ma még nagymértékben használt szén és olaj csak nagyon véges mennyiségben áll az emberiség rendelkezésére. A szárazföldi vízierők sem kimeríthetetlenek. Ha nem is végtelen, de kiszámíthatatlan mennyiségben használható fel azonban áramtermelésre a szél, a tengerjárás, a napsugárzás és a földmágnesség ereje. Hogy az ember mikor fog ezekhez folyamodni, még nem tudhatjuk. De hogy ez az időpont ninesen tőlünk láthatatlan távolságra, azzal mindenki legyen tisztában.

Kutató Ádám

A légoltalom további megszervezése

A Légoltalmi Liga működésének előmozdításáról, valamint a II. légoltalmi csoportba sorolt vagyontárgyak és a III. légoltalmi csoportba tartozó építmények légoltalmának megszervezéséről újabb kormányrendelet jelent meg. Tudvalevőleg a legtöbb malom is a II. légoltalmi csoportba tartozik. Az új rendelet értelmében a Légoltalmi Liga feladata többek között a II. légoltalmi csoportba sorolt vagyontárgyak légoltalmának megszervezésében és az ebből a tárgyban kiadott rendeletek végrehajtásának ellenőrzésében való közreműködés, valamint a vagyontárgyak légoltalmi szervezete kijelölt személyeinek kiképzése. Továbbá a kiképzés vezetése és ellenőrzése. (4.740/1943. M. E. sz. B. K. 1943. október 15. — 232. szám.)

LÁSZLÓ
MEDICAGO
KALAPACOS DARALÓ
ACÉL TIPUS. MINDEN
LÓERŐHOZ

szab. REKORD
DERCEŐRLŐ és KORPAKIORLOGÉP
Malomszükségleti
cikkék előnyös árakon!
KÉRJE ARJEGYZÉKÜNKET

LÁSZLÓ ÉS FIA
MŰSZAKI ÉS GÉPKERESKEDŐK
BUDAPEST V.
ALAKOTMÁNYU 25
TELEFON
11-84-31 11-77-52

EMERGÉ a tökéletes
gumiáruk
védjegye

MAGYAR RUGGYANTAÁRUGYAR R. T.
FÉLSZÁZADOS GYÁRTÁSI TAPASZTALAT

Az összes

**Rendeletszerű
malmi könyvek**

a legjobb kivitelben kladóhivatalkunkban kaphatók

„NOVOREX” bór-szija
a tökéletes hajtszíj
nagy szakító szilárdságú, majdnem nyúlásmentes, hajlékony, víz- és hőálló, olcsó, minden meghajtáshoz alkalmas.
Egyéb gépszíjak. — Varró- és kötőszíjak.
„KRAUSZÓL” folyékony szilikoncs, csúszás ellen.
KRAUSZ JÓZSEF FIA, BÓR- ÉS GÉPSZIJGYÁR
MARCALI, (Somogy megye). — Alapítva 1850

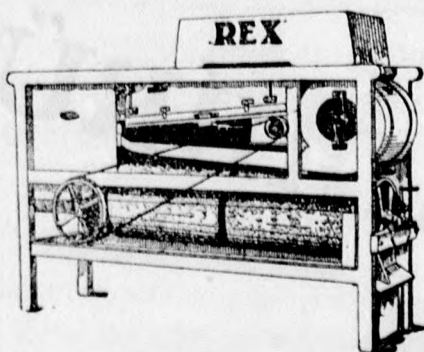
Papirzsák

KÖZVETLENUL A KÉSZÍTŐTŐL
VALÓDI NÁTRONPAPÍRBÓL
3—4 VAGY TÖBBRÉTŰ

50 KILOGRAMM LISZTHEZ
VAGY EGYÉB ŐRLEMÉNYHEZ
LEGELENYŐSEBB ÁRÉRT:

BUDAI PAPIRÜZEM
BUDAPEST, VI, SZONDY-U. 15

TELEFONSZÁMOK: 121-402 ÉS 117-292

Malmának jövedelmét fokozhatja, ha kevés befektetéssel beállítja a

„REX”

legújabb és legfőkételesebb

vetőmagtisztítógépet,
minden teljesítményre.

Árajánlattal készséggel szolgál:

GRAEPEL HUGÓ BETÉTI TÁRSASÁG
malomépítész, gép- és rostalemezgyár, Budapest, X., Sziávy-utca 20-30. (Gergely-u. sarok)

H I R E K

— **Kitüntetés.** Kományzó Úr Öfőméltósága dr. Boér Agoston országgyűlési képviselőnek a hazai mezőgazdaság fejlesztése körül szerzett érdemei elismerésül a magyar királyi gazdasági főtanácsosi címet adományozta. Dr. Boér Agoston személyében a legmagasabb kitüntetés egyik nyirmaidai — kitűnően berendezett — olajmalmol tulajdonosát érte.

— **A hántolatlan rizs termelői árát** a közellátásügyi miniszternek a hivatalos lap október hó 16-1 számában megjelent 54.100/1943. K. M. sz. rendelete az ország bármely feladólomán, 100 kg-onként 133.— pengőben állapította meg. Ez az ár legfeljebb 14 százalék víztartalmú és legfeljebb 3 százalék idegen anyagot tartalmazó belföldi rizsre vonatkozik. A zöldségek nem számítanak idegen anyagoknak.

— **A tökmagot beszállító gazdák kedvezménye.** A korábbi években jelentős szerepet játszott az ország olajmagkivitelében a tökmag, amely tudvalevőleg nagymennyiségű, értékesre is kiválóan alkalmas olajat szolgáltat. Különösen Horvátország vásárolta szívesen a magyar tökmagot, hogy annak egy részét elsőrendű ételolajjal feldolgozva Olaszországba továbbadja, nagyobb részét pedig maga fogyassza el. Nálunk az országban nem fizette ki magát a tökmag kisajtolása, mert zsiradékgyártásunk — a hazai olajmagvak mellőzésével — inkább a tengerentúli eredetű kopra és cetszír behozatalára volt alapozva. A háború azonban megváltoztatta bennünk mindent, hogy zsiradékgyártásunk érdekében minden lehetőséggel élni kell, amit csak a hazai föld ezen a téren nyújthat. És miután azt tapasztaltuk, hogy a tökmagtermés jelentékeny része nem kerül közforgalomba, illetve nem értékesül a közellátás szempontjából, a földművelésügyi miniszter rendelkezéssel újabb kedvezményeket biztosított a tökmagot összegyűjtő és beszállító gazdák részére. A rendelet szerint az a gazdálkodó, aki 1944 április 15-ig saját termésű tökmagot szolgáltat be, minden métermázsza tökmag után 400 négyzetöget leszámlíthat abból a területből, amelyen az 1943/44. gazdasági évben ipari növényt volna köteles termesztetni. Azonkívül a gazdálkodó minden 10 kg beszállított tökmag után 1 kg szappan vásárlására jogosító utalványt is kap.

— **A Magyar Királyi Allami Vasgyárak Kereskedelmi Képviselete Rt.** közgyűlési határozat, valamint a cégbíróság végzése alapján céget **Ikart Iparművek Képviselete Allamiérdekű Részvénytársaság** cégre változtatta. Ezzel a ténnyel az ország egyik legelőkelőbb gépgyári képviseletének szervezetében és működési körében semmiféle változás sem történt az új cégszövettel is az eddigi módon áll üzletfelei rendelkezésére.

— **Idegen nyelven is lehet mestervizsgát tenni.** Felmerült eset kapcsán a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter akként döntött, hogy a mestervizsga idegen nyelven is letehető. Az a vizsgázó, aki nem tud magyarul, hites tolmács útján is vizsgázhat. Azonban a tolmács díját a vizsgázó köteles megfizetni. (31.115/1942. K. K. M.)

— **Egy volt malomkönyvelő szomorú sorsa.** Az utóbbi időkben gyakrabban vesszük igénybe olvasóink figyelmét sorsszerű emberek nagy bajának megírásával. Sajnos, a háborús idők nem alkalmasak az általános nyomorúság csökkentésére, mert egyre számosabban fordulnak lapunk útján a nyilvánossághoz, amelytől nyomoruk pillanatnyi enyhítését remélik. Bár a kérelmezőket megrostáljuk, vannak olyan esetek, amelyeket méltónak ítélnék arra, hogy a szaklap nagy nyilvánosságra élve tárjuk és rájuk irányítsuk a jószívű emberek figyelmét. Ilyen eset többek között **Mánassy Aladár** volt malomkönyvelő (címe: Bellye, Baranya megye) esete is. Nevezetéről már nem első alkalommal írunk. Súlyos betegség folytán teljesen bécia és a sors különös iróniája tette, hogy felesége is megbénult a nélkülözésben eltöltött évek küzdelmei és szenvedései nyomán. Az öreg és magával tehetetlen házaspár havi 17 pengő 90 fillér rokkantjuttatást kap, a már felemelt illeték alapján. Szó le nem írhatja nyomorúságukat, amelyen itt-ott segít átmenetileg a jó emberek egyes adománya. Most a tél küszöbén kétségbeesve fordulnak jsmét a jólelkű molnársághoz és kartársaikhoz, kérve kegyes segítségüket ahhoz, hogy legalább némi tüzelőt szerezhesenek be a csaknem teljesen pusztá hónaposzobába, ahol a két öreg, beteg ember reménytelenül, rokonok és támaszok nélkül várja a vigasztalan jövőndőt.

— **Portugáliában is adagolják a kenyert.** Lisszaboni hírek szerint, noha Portugáliában az utóbbi hónapokban mindenféle élelmiszert és fűszert korlátlan mennyiségben lehetett vásárolni, néhány nap óta mégis némi nehézségek tapasztalhatók a liszt-, vaj- és olajellátás terén. Azért tekintettel arra, hogy a kenyérrel és liszttel takarékoskodni kell, elhatározták a hatóságok, hogy ezeket az élelmiszereket adagolják. A napi kenyérfiadagot 500 grammban állapították meg.

A malmi alkalmazottak felmondási ideje

Az ipartörvény 92. §-a szerint a munkaadó és segédje közötti viszony — feltéve, hogy másképpen nem egyezkedtek, illetve feltéve, hogy malomban a munkarend nem intézkedik másképpen — 15 nap alatt felmondással felbontható. Erre a jogszabályra alapítva, egyes malomok munkarendjében a felmondási ügye akként volt szabályozva, hogy az nincs határidőhöz kötve, hanem a munkaviszonyt bármelyik fél bármikor, nyomban és azonnali hatállyal felbonthatja.

Ujabbban azonban egyes közigazgatási hatóságok azt az álláspontot képviselik, hogy a munkarendben sem lehet a hivatkozott 92. §-ban megállapított felmondási időt csökkenteni. Ennek az álláspontnak azonban jelenleg semmi olyan tárgyi alapja sincsen, amely valamely hatályos jogszabályon nyugodnék.

A helyzet ugyanis változatlanul az, hogy a felmondási idő tekintetében a felek az ipartörvényben foglalt felmondási időtől eltérően is megállapodhatnak. Így, ha a munkarendben van ilyen eltérő kikötés vagy rendelkezés, úgy az szintén hatályos.

Ebben az értelemben határoz a 26.547/1943. Ip. M. számú elvi döntés is, amelynek vonatkozó része kimondja, hogy:

„Ha a munkaadó és az általa foglalkoztatott segéd között az 1884.XVII. tc. 92. §-ában meghatározott 15 napos felmondási időre nézve eltérő megállapodás nem történt, a szolgálati viszony csak 15 napos felmondással bontható fel. Ilyen eltérő megállapodás létrejöhet és a munkaadó és a segéd között egyénileg, vagy a munkahelyen kifüggesztett és a segéd által magára nézve kötelezőnek elismert — tudomásul vett — munkarendben is.”

A szolgálati idő megszakítása a fizetési szabadság szempontjából

A fizetési szabadságra jogot adó egyévi folytonos szolgálati idő megszakítása nem minden esetben vezet a fizetési szabadságra vonatkozó igény elvesztésére. Azokat a rendelkezéseket azonban, amelyek ezt a kérdést szabályozták, különféleképpen magyarázták a szolgálati viszonyt érintő esetekben a közgyűlési miniszter úr 43.109/1943. Ip. M. számú döntése, amely ebben a széles körökben érintő kérdésben tiszta helyzetet teremt. A döntés lényeges pontjai a következők:

A fizetési szabadságra vonatkozó korábbi rendelkezést a 20.100/1942. Ip. M. számú rendelet 1. §-a akként módosította, hogy a fizetési szabadság előfeltételeként megszabott szolgálati idő folytonosságát a munkának katonai szolgálat teljesítése miatt bekövetkezett megszakítása abban az esetben sem érinti, ha a megszakítás évenként három hónapnál több ugyan, de a hat hónapot nem haladja meg. E rendelkezésből világosan kitűnik, hogy az csak katonai szolgálat miatti munkamegszakítás esetén alkalmazható. Egyéb munkamegszakítási okok, mint betegség, baleset, vagy más, személyen kívülálló körülmény fennforgása esetén továbbra is a 3.000/1938. Ip. M. számú rendelet 30. §-ának az a rendelkezése irányadó, amely szerint: a fizetési szabadsághoz való igény előfeltételeként a törvényben megszabott szolgálati idő folytonosságát nem érinti a munkának évenként legfeljebb három hónapot meg nem haladó olyan megszakítása, amely betegség, baleset, vagy az alkalmazott személyén kívülálló körülmény folytán következett be.

Katonai szolgálat, azonkívül a 3.000/1938. Ip. M. sz. rendelet 30. §-ában felsorolt egyéb körülmények bármelyikének együttes fennforgása esetén az idézett rendelkezésekből értelemszerűen következik, hogy a munkának évenként összesen legfeljebb hat hónapot meg nem haladó megszakítása nem érinti az alkalmazottnak a fizetési szabadsághoz való igényét, ebből a hat hónaphól azonban betegség, baleset, vagy az alkalmazott személyén kívülálló körülmény (ide nem értve a katonai szolgálatot) folytán bekövetkezett megszakítás legfeljebb három hónap lehet.

— **Patkányirtás generátorgázzal.** Egy malom raktárának falába patkányok fészkeltek be magukat. A csapdákkal nagyon kevés eredményt értek el. Mérget örleményraktárban pedig nem tanácsos elhelyezni. Egyébként is kerülni az óvatos patkányok az ismeretlen csapdákat, mindaddig, amíg elég élelmet találnak. Ekkor a malom vezetője a generátorgázzal hajtott gépjárműre gondolt. Eszébe jutott, hogy a fagáz mennyire mérges. Így hát a járómű oldaló gázkipuffogójára egy csövet szerelt és a csövet a falban lévő patkánylyukhoz tartotta. Természetesen az összes többi lyukakat jól eltömte. Már néhány pillanat múlva megjelent egy magát nehezen vonzó patkány a lyuknál és ott azonnal ki is adta paráját. Néhány pernyi gázosítás után megvizsgálták a falban lévő patkánylyukakat és azokban négy felnőtt és 30 drb. kis patkányhulát találtak. Ugyanezt cselekedték a malomárokkal is. Mindenütt, ahol a partok mellett fatörzsekben lyukak látszottak, a gázcsövet betartották a nyílásokba, miután előzőleg a melléknyílásokat eltömte. A patkányok itt is teljesen kipusztultak és többé semmi nyomuk sem maradt.

INNEN-ONNAN

— **Különbéféle fák termése mint olajmag.** Az általánosan és többé-kevésbé ismert olajmagvakon kívül még számos olyan növényi eredetű olajtartalmú magvakat ismernek a szakemberek, melyek csak előfordulásuk elégtelensége és begyűjtésük költséges volta miatt nem kerülnek feldolgozásra. Ezek között elsőként említjük az akácfa magját. Ez az érett akácmaghuvelyből könnyen kicsépelhető és belőle extrakciós eljárással 10—12% kitűnő olaj nyerhető. Állati takarmánynak is elsőrangú, mert 39% fehérjét és kb. 13% nyersrostot tartalmaz a zsíron kívül. A szilfa termése 14—16% olajat és 24% fehérjét tartalmaz, aránylag kevés nyersrosttal. Így egyaránt kiváló olajmag és használható erőtakarmány. A javorfa termésében csak 57—60% a tápanyagtartalmú mag. A többi nyersrostban gazdag szárny. Csökkenteni takarmányértékét, hogy aránylag sok benne a cersavas vegyület. Az egész magtermésben légszáraz állapotban 12—16% a nyers fehérje és 6—10% a zsír. Extrakciós úton tehát még mindig nagyon érdemes olajat kivonni belőle, feltéve, hogy elegendő mennyiség áll rendelkezésre. Az előző világháború alatt Németország egyes vidékein összegyűjtötték a javormagot. A szárnyat eszéssel letávolították és a maradékot megdarálva étették fel állatokkal. Ez a maradék átlag 21% nyersfehérjét és 9% zsírt tartalmazott. A kórisfa magjában 44% a maghéj. A magban 11% nyersfehérje és mintegy 10% olaj van. A hársfa magjának 67%-a elfásodott maghéj. A magban 39% nyersrost mellett 10% nyersfehérje és 8% nyerszsír van. Héjtalanítva 26%-ra nő a fehérjetartalom. Megfelelően növekedik az olajtartalma is. Pogácsája 34% nyersfehérjét és 2.5% zsírt tartalmaz, tehát kiváló erőtakarmány; különösen tejelő tehének takarmányozására. Keményítőtartalma 100 kg-onként 56. Próbásajtolásnál 100 kg hársmagból 7.1 liter olajat és 86 kg pogácsát kaptak. Még a berkenyemag is tartalmaz olajat, amelynek extrahálásával bizonyos körülmények között érdemes lehet foglalkozni. Légszáraz állapotban 5—7% olajat és 5—7% nyersfehérjét tartalmaz. Körülbelül ugyanennyi olajat és nyersfehérjét tartalmaz a bükkmag is, 33—36% nyersrost mellett.

— **Új beszállítási rendszer Japánban.** A japán földművelésügyi miniszterium a rizs és a szemestermények kötelező beszállítására terén új rendszer bevezetését határozta el. A szemestermény beszállítási kötelezettséget ugyanis egyes esetekben és meghatározott körülmények között nagyobb mennyiségű burgonyával is meg lehet váltani. Ezt a lehetőséget azért biztosítják a termelőknél, hogy ennek révén jobban kihasználják azokat a területeket, amelyek rizstermelésre kevésbé, vagy egyáltalában nem alkalmasak.

— **Veszélyes talajpusztulás Délafrikában.** A római Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet legutóbbi jelentése szerint a délafrikai mezőgazdaságot nagy veszedelem fenyegeti, mert Délafrikában a talajpusztulás fenyegető méreteket kezd ölteni. Ezt főként a gyakran fellépő aszálynak tulajdonítják, amely a növényzetet kipusztítja. De éppen annyi része van benne a gyakran heteken át tartó zivatárszerű esőzéseknek és a szél és a víz eróziójának. Ez az állandóan fokozódó talajpusztulás okozza az ottani népesség nagy szegénységét. Másrészt az ottani elavult gazdálkodási rendszer is hozzájárul a talajerő kimerüléséhez. Javítana a helyzeten — a jelentés szerint — a mesterséges öntözés és ezzel kapcsolatban a csatornázás. Mindehhez azonban olyan óriási tőkék volna szükségesek, amelyeknek előteremtése a háború alatt csak igen nagy nehézségek árán volna lehetséges.

— **Dohánymagért lisztet.** A bulgár minisztertanács arra kötelezte a dohánytermelőket, hogy minden hold dohánylevélterületén után 5 kg. beérett, száraz dohánymagot szolgáltatassanak be a gabonaigazgatóságnak. Prémium fejében minden beszállított dohánymagért 150 gr szappant és 1 kg lisztet bocsátanak a beszállítók rendelkezésére.

— **Veszélyben a napraforgótermelés — Bulgáriában.** Mint általánosan ismeretes, Bulgáriában a napraforgó vetőterületét az utóbbi években erősen emelték. Így jelenleg a napraforgó az ország legfontosabb olajnövénye. Mint beavatott helyre értesülünk, a napraforgóterméket újabb betegségek és ártó rovarok támadták meg s veszélyeztetik. Ez részben a nem megfelelő megművelésre és a hiányos trágyázásra vezethető vissza, részben pedig szakértők szerint arra a tényre, hogy a napraforgót ugyanazon földbe egyre gyakrabban vetik. A napraforgó kártevői elleni küzdelem rendkívül nehéz, mert egy falu, vagy egy vidék összes mezőgazdáinak egyidejű össz munkáját követeli. A földek megtisztítása ugyanis a kártevőktől csak akkor vezethet eredményre, ha azt az összes birtokosok, egyidőben és egyenlő erővel hajtják végre. Azonkívül az is hozzátartozik a védekezéshez, hogy a kártevők által megfertőzött földeken legalább is öt éven át szüneteljen a napraforgó termelése. A kérdés a bulgár mezőgazdaságnak komoly gondokat okoz.

— **Peru ezévi rizstermése nem éri el a tavalyi mennyiséget.** Több vidéken kifejezetten rossz termésre vannak elkészülve. A termés nagyarányú eséknését az utóbbi hónapok szárazsága okozta. A kormány szakértőbizottságot küldött ki a tengerpart menti azon völgyek tanulmányozására, amelyek esetleg rizstermelésre alkalmasak volna.

Amikor biztosít, gondoljon a Gazdák Biztosító Szövetkezetére

Alapítása óta keresztény és magyar — Mindent biztosít
Központi igazgatóság: Budapest, IX., Üllői-út 1. Telefon: 187-876

Vasárnapi molnáriskola.

Irja: Nádas László.

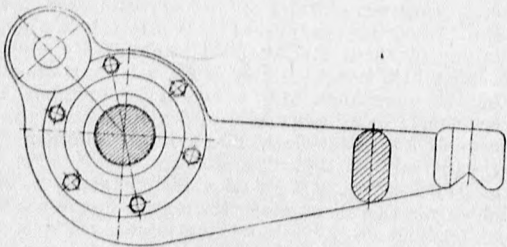
Malomipari szakrajz.

(13)

Takarékossági okokból, ha lehetséges nem rajzolunk külön metszetet. Ilyenkor a meglevő nézet egy részét használjuk fel metszetkészítés céljaira.

A gyakorlatban leggyakrabban előforduló esetek a következők:

1. *Küllők, karok, bordák* stb. kivételét a nézet jórészt meghatározza. A vastagságát azonban nem ismerjük. Ilyenkor egyik helyen keresztmetszetet készítünk és azt beforgatjuk 90°-al a nézet síkjába. Erre példát mutat a 27. ábra, ahol a hengerek lengősapját hordó kart látjuk feltüntetve. A kar keresztmetszetét a kar jobboldali vége fele látjuk berajzolva. A metszet méret szerint arra a függőlegesre érvényes, amely függőleges a metszetnek középvonala, azonban a kar többi részére is irányadó. A keresztmetszet függőleges irányban a nézet élvonalára szerint változik a kar különböző helyein, — szélességre azonban a méret végig állandó.

27. ábra.

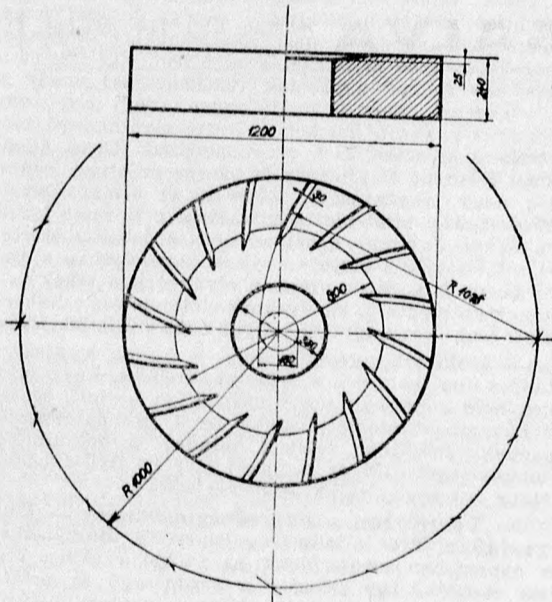
2. *Forgástesteknél* (oly géprészek, amelyek esztorgályozással munkaálthatók meg) elég, ha felét rajzoljuk meg metszetben, mert a másik teljesen azonos vele. Ilyenkor azonban az egyik oldalán a határolóvonal a géprész középvonala. Ez vékony (3. vastagságú) eredményvonal, amelyet nem szabad vastag élvonalal helyettesíteni, mert ez félreértést keltene.

Szokásos megoldás ilyenkor a forgástest felét nézetben, felét metszetben ábrázolni. Ezt a megoldást látjuk a 28. ábránál, amely a kőjárat aljkövet ábrázolja.

A felső rajz baloldali fele előnézet, jobboldali fele metszet. Az alsó rajz felülnézet.

Látjuk, hogy így a kő teljes kiképzéséről felvilágosítást kapunk, aréklül, hogy lényegesebben többet rajzolnánk, több helyet foglalnánk el.

Itt kell néhány szót szólnunk a rémis (barázdák) készítéséről.

28. ábra.

A 28. ábrán egy körivalakú barázdát látunk. Felvesszük a húzókört (150 mm) és megrajzoljuk az 5 R sugarú, jelenleg 1000 mm méretű segédkört. Most meghatározzuk a barázdák számát. Ennek közelítő értékét úgy kapjuk, hogy felvevük a barázdák egymástól való távolságát:

A valódi „ZÉNOL” szíjkenőcs

az Ön üzemében is nélkülözhetetlen.
Csakis eredeti minőséget szállítunk.

Gyártja:
Bachrach Testvérek mérnökök cég
Budapest, VII., Szövetség-utca 36/b. sz.

Kemény köveknél:

derecénél 120 mm
korpáskónél 140 mm
daráskónél 150 mm.

Puhább köveknél: daráskónél 200—500 mm

Kiszámítjuk a kör kerületét vagy lemérjük azt zsinergel és az így kapott hosszát elosztjuk a barázdátávolsággal. Jelen rajzunknál a barázdák száma 16. (Tanácsos páros számot választani). — Most a segédkör kerületét beosztjuk 16 részre és ezekből a pontokból a húzókörből érintőlegesen kiindulva meghúzzuk a barázdák vonalát. (28. ábra.)

A gyakorlatban ehhez a görbéhez mintavonalzót készítünk, amelynek fejét nekiszorítjuk a kő kerületének és mellette a barázdák vonalát meghúzzuk, a kő kerületén megjelölt kiindulópontokból, amelyet a barázdák száma határoz meg.

Ne alkalmazzunk túl sok barázdát, mert akkor kevés lesz az őrlőfelület, de ne vegyünk keveset sem, mert akkor rossz lesz a szellőzés és a kő könnyen melegszik.

Villamosművek biztonsági berendezése végett alap létesítése

A hivatalos lap október 17-i, 234. számában jelent meg a 4.800/1934. M. E. számú rendelet, amely alapot létesít és járulékot állapít meg abból a célból, hogy a villamosművek biztonsági okokból megkívánt együttműködéséhez szükséges berendezések és vezetékek létesítetők legyenek.

A rendelet arra kötelezi a villamosenergia fogyasztóit, hogy 1943 június 30. napja után, tehát július 1-től kezdve a villamosművek biztonsági okokból megkívánt együttműködéséhez szükséges berendezések és vezetékek létesítése céljára járulékot fizessenek.

A járulék a számlaösszeg 2 százaléka (a forgalmiadó és számlailleték nélkül) és a közellátásügyi miniszter által megállapítandó áramárakban már bennfoglaltatik. Aki tehát villamosszámláját kiegyenlíti, az egyben járulékfizetési kötelezettségének is eleget tesz.

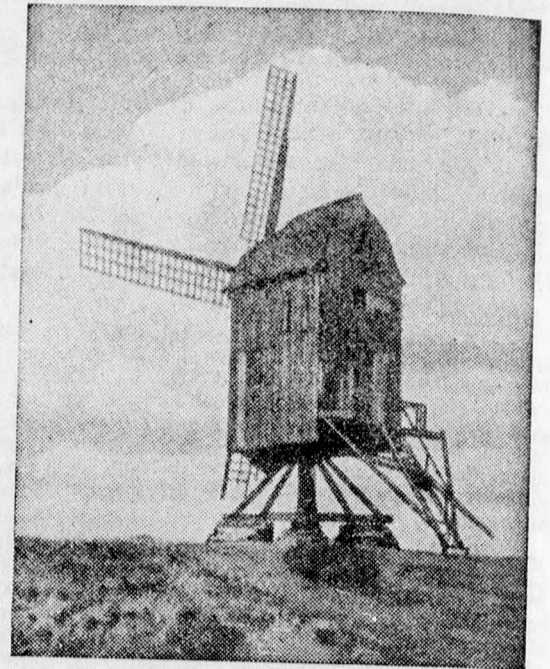
Itt ismét egy olyan üzemi kiadásról van szó, amely sem az őrlési díjak, sem pedig a lisztárak hivatalos kalkulációjánál nem lett figyelembevéve s így az őrlési önköltségek kiszámításánál sem lett számításba véve. Tehát ez a kiadása sem térül meg a malmoknak semmiféle címen sem.

A malmok tűzifaellátásáról

Az utóbbi időkben feltűnően sok malom panaszkodik a tűzifa-, a faszén- és a kőszén-ellátás nehézségei miatt. Nemcsak a kiutalás megy nehézkesen és vontatottan, hanem a már kiutalt tüzelőanyag mennyiséghez is igen nehéz hozzájutni.

Hogy mit jelent a malomnak a tüzelőanyag elmaradása, annak megkétszerezett beérkezése, azt mindenki tudja, aki ismeri egy iparvállalat működését. Ilyen esetben a malom vagy bárhonnán, bármi árért kénytelen tüzelőanyagot beszerezni, ami azonban szintén napokig, esetleg hetekig tartó üzemszünetelést, az alkalmazottak fizetése és az egyéb állandó természetű üzleti rezsir évén rengeteg és a mai viszonyok mellett többé be nem hozható felesleges kiadást, tehát veszteséget jelent. Vagy pedig kénytelen alkalmazottai egy részét elbocsátani és addig szaladgálni ide-oda költséges utazásokat folytatni, amíg végül is sikerül hosszas üzemszünet és viszontagság után némi tüzelőanyaghoz jutni. Természetesen ilyen esetben az őrlőtelő közönség és vele együtt a közellátás érdekei is súlyos sérelmeket szenvednek. Egyáltalában el lehet mondani, hogy a legtrikább esetben lehetséges személyes, drága utazgatások és személyes kapacitációk, intervenciók igénybevétele nélkül tüzelőanyaghoz jutni.

Ilyen esetben azután a malom üzembentartója a szaklapot árasztja el panaszával és bizonyosra veszi, hogy a szaklapunk „csak néhány szavába kerül” s akkor mindjárt segítve van a baján. Pedig ez óriási tévedés. A tüzelőanyaghiány egyik jelensége a háborúnak és az általános anyagihiánynak és minden kormányzatnak egyik legsúlyosabb aondját képezi. Ami pedig a malomipar különleges tüzelőanyagellátási teendőit illeti, ez elsősorban érdekképviseleti munka. Az érdekelt malomtulajdonosok tehát akkor cselekszenek helyesen, ha tüzelőanyagbeszerzés iránti kérelmükkel elsősorban és kellő időben az érdekképviselethez fordulnak, amely bizonyára minden lehetőséget meg fog tenni érdekükben.

Eredeti KREFELDI hernyóselyem
Szitaszövetek
Magyarországon is kaphatók.
Szavatoltan elsőrangú minőség. Meglehetően olcsó árak.
Vezérképviselet:

HOFER MŰSZAKI OLAJ ÉS VILLAGOSSÁGI KFT.
BUDAPEST, VII., KIRÁLY-UTCA 55. SZ.
Telefon: 228-289

Szerkesztői üzenetek

K. I. malomtulajdonos, Bag. A gabonarendelet (37.000/1943. K. M. sz.) 12. §. (2) bekezdésének rendelkezése szerint: „A 15 tonnánál kisebb tétel vásárlásánál a tényleg felmerülő gyűjtési és egyéb költséget 100 kg-onként összesen 0,50 pengőben a termelő részére kifizetendő árból le kell vonni. Ugyancsak le kell vonni a vasútra vagy hajóhoz való fuvarozásnak a községi előjáróságok által igazolt és a Gabonaforgalmi Központ területileg illetékes ki- rendeltsége által jóváhagyott „Tájékoztató”-ban feltüntetett költségét.” A gyűjtési és fuvarozási költség levonása tehát a kereskedő részéről — feltéve, hogy az eladott tétel 15 tonnánál kisebb — jogszzerű ugyan, de korántsem méltányos vagy igazságos olyan esetben, amikor az eladó vámmalom az eladott vámgabonát egyenesen a jogosított kereskedelmi malomtelepére szállítja be a saját igájával a kereskedő rendelkezésére. Tehát arra sem gyűjtés, sem pedig fuvarozás címén egyetlen fillér költsége sem merül fel másnak, mint annak a vámmalomnak, amelyik vámkeresményét eladta és azt saját költségén úgyszólván a jogosított malom őrlőgaratába szállította.

Szerkesztésért és kiadásért felelős:

DR. KARÁCSON JENŐ

Merkantil-nyomda, Budapest, VIII., Vajda Hunyad-u. 43. Tel.: 143-679
(Felelős vezető: Horváth Ferenc.)

NATRON

PAPIRZSÁK

minden méretben 2—3—4 és többretű
minden őrleményhez, hüvelyeshez

Közvetlenül szállítja a

PAPIR- ÉS PAPIRZSÁKÜZEM

BUDAPEST, III., ÁRPÁD FEJEDELEM-ÚTJA 47
Telefon: 163-033

50 kg-os háromretű lisztzsákak
1000 darab vételnél 75 fillér

Kérjen árajánlatot és mintaszákokat.

„COLUMBA-LILIPUT”

nagytejeljesítményű triór

kis- és középalmoknak

Kisebb szemvesztéssel tökéletesebben trióröz,
mint a lassúforgású triórhenger

STAHEL ÉS LENNER
TRIÓR- ÉS LEMEZLYUKASZTÓGYÁR RT.

Budapest, VI.,
Országbíró-utca 44—46. sz.